

WORLD CAFE

#JaSamBudućnost

Mladi su rekli...

(Europski socijalni fond – Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.)**„Dnevni centar za djecu i mlađe“- Javni poziv br. UP.02.1.2.01****UVOD**

U *Etnološkom centru baranjske baštine* u petak, 18. rujna 2020. godine održan je World Café događaj pod nazivom #JaSamBudućnost u sklopu projekta *Dnevni centar za djecu i mlađe*¹ udruge Projekt građanske demokratske inicijative – P.G.D.I.

Događaju je aktivnim sudjelovanjem u **razgovoru o položaju i potrebama mlađih** pristupilo 16 (od prijavljenih 25) mlađih ljudi u rasponu od 15 do 29 godina.

U razgovoru s mlađima pokriveno su četiri osnovne teme: **obrazovanje, stanovanje, zapošljavanje i zdravlje**. Svaka od tema bila je zastupljena za jednim od stolova, a stolove su moderirali Kristina Pletikapić, Stefanija Benak, Vanja Marković, Mirela Alagić, Saša Vučković i Višnja Šamadan.

Informacije i zaključci izneseni u ovom dokumentu, a izvedeni iz kampanje #JaSamBudućnost javno su dostupni za pregled i korištenje svim institucijama, organizacijama, političkim strankama, udrugama, tj. svima koji svojim radom žele utjecati na povoljniji položaj i prilike mlađe populacije grada Belog Manastira i prigradskih naselja².

¹ Projekt *Dnevni centar za djecu i mlađe* namijenjen je djeci i mlađima s područja Grada Belog Manastira i prigradskih naselja u dobi od 3 do 29 godina. Ciljevi projekta su poboljšati životne uvjete kroz razvoj i unapređenje socijalnih usluga i sadržaja za djecu i mlađe te unaprijediti kapacitete stručnjaka. Aktivnosti obuhvaćaju otvaranje dnevnog centra za djecu i mlađe te provedbu: radionica s elementima engleskog jezika, poduka iz različitih predmeta, medijskih radionica, javnih događanja, izobrazbu stručnjaka za voditelje rada s mlađima kao i druge brojne aktivnosti. Provedba projekta je osigurana temeljem Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava UP.02.1.2.01.0033 u sklopu Europskog socijalnog fonda i Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020. godine. Ukupan iznos financiranja projekta je 1.205.873,95 kuna.

² Projekt *Dnevni centar za djecu i mlađe* dijelom je **Intervencijskog plana grada Belog Manastira** stoga su informacije i zaključci s ovog događaja svakako od značaja za budući razvoj grada.

Projekt građanske demokratske inicijative

J. Antala 3, 31300 Beli Manastir

OIB: 76756829207

E-mail: projekt.grad@os.t-com.hr

IBAN: HR69 2500 0091 1020 0961 0 – Addiko Bank

Web: www.pgdi.hr

(Europski socijalni fond – Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.)

„Dnevni centar za djecu i mlade“- Javni poziv br. UP.02.1.2.01

1. TEMA: OBRAZOVANJE

Moderatorica stola: Kristina Pletikapić

a. FORMALNO OBRAZOVANJE

Obrazovanje za željeno zanimanje

Svi mladi koji su pristupili raspravi zadovoljni su vlastitim odabirom srednjoškolskog obrazovanja i upisali su školu i smjer koji su htjeli.

Ipak, smatraju da obrazovni sustav zaostaje za vremenom u kojem živimo te da je potrebno u belomanastirskim strukovnim školama ponuditi više **zanimanja budućnosti** koja su u većoj mjeri i danas deficitarna na burzi rada (jer se mlade ne obrazuju za ista). Osim toga, nužnim smatraju razvoj programa kojemu je cilj **razviti poduzetničke sposobnosti učenika osnovnih i srednjih škola**.

Mladi koji pohađaju ili u pohađali **srednje strukovne škole** djelomično su zadovoljni stečenim znanjima i kao najvažniji problem ističu izvedbeno lošu stručnu praksu u sklopu formalnog obrazovanja – smatraju da na praksi ne stječu znanja i vještine potrebne za buduća zanimanja. Osim toga, voljeli bi da ih profesori više vode na različite (uz struku vezane i aktualne) izvanškolske aktivnosti kao npr. radionice ili predavanja stručnjaka na polju struke. Smatraju da je potrebno profesore nagraditi/motivirati za takvu vrstu rada ili je isto potrebno uvrstiti u kurikulum, a druge zastarjele stvari izbaciti.

Mladi koji se obrazuju ili su se obrazovali prema **gimnazijskom programu** u potpunosti su zadovoljni stečenim znanjima kao i pripremama za **daljnje obrazovanje**. **Istaknuli su i pohvalili odlične pripreme za maturu** koje profesori Gimnazije organiziraju izvan redovnog kurikuluma, ali isto tako da su iz pojedinih predmeta za pripremu za zahtjevnije fakultete (npr. fakultet medicine) morali dodatno plaćati instrukcije. Oni su pak kao najveći nedostatak za daljnje fakultetsko obrazovanje istaknuli nepoznavanje metoda pisanja seminarskih radova.

Tijekom rasprave mladi su također primijetili absurd nedostatka/nepostojanja osposobljavnja za poljoprivredna zanimanja u Baranji – upoznati su s činjenicom da odnedavno Belje plus d.o.o. stipendira neka (njima kao poslodavcu) deficitarna zanimanja, ali smatraju da je to nedovoljno u regiji u kojoj je poljoprivreda primarna djelatnost te da već u srednjoj školi na taj način grad Beli Manastir gubi mlade ljude koji zbog obrazovanja odlaze u Osijek ili čak dalje u Slavonski Brod, Požegu itd.

Sadržaj dokumenta isključiva je
odgovornost udruge
Projekt građanske demokratske inicijative

(Europski socijalni fond – Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.)**„Dnevni centar za djecu i mlade“- Javni poziv br. UP.02.1.2.01****Zaključci:**

1. Potrebno je revidirati i aktualizirati srednjoškolsko obrazovanje prema poslovima budućnosti kao i prema potrebama radnog tržišta, ali i regije te svakako ponuditi mladima veći izbor smjerova obrazovanja.
2. Mladima koji se u srednjoj školi osposobljavaju za strukovna zanimanja treba osigurati kvalitetnu praktičnu nastavu koja će biti usmjerena na stjecanje potrebnih znanja i vještina za ta zanimanja.
3. Učenicima u srednjim školama treba omogućiti sudjelovanje u aktualnim i za struku vezanim izvannastavnim i izvanškolskim sadržajima, a profesore za takvu vrstu rada dodatno motivirati/nagraditi.
4. Potrebno je u sklopu formalnog obrazovanja razviti program kojemu je cilj razvijati poduzetničke sposobnosti djece i mlađih.
5. Belomanastirske srednje škole trebaju otvoriti više poljoprivrednih usmjerjenja.
6. Organizirati i ponuditi mladima radionice pisanja seminarskih radova ili pomoći u pisanju istih.

Razvoj kritičkog mišljenja

Svi su mlađi zaključili da u sklopu formalnog obrazovanja nisu imali previše prilika razvijati kritičko mišljenje te da je to isključivo ovisilo o profesorima koji predaju i daju opciju dijaloga, rasprave i iznošenja vlastitih stavova. Nadalje, navode da su, u situacijama u kojima je prilika za iznošenje vlastitih stavova i mišljenja bilo, u većini bili vrlo pasivni, nezainteresirani i nemotivirani za raspravu i/ili dijalog.

U razgovoru o utjecaju koji smatraju da imaju za bilo kakve promjene navode da misle da ne mogu posebno utjecati na nepravde, netransparentnosti ili bilo kakve druge poteškoće s kojima tijekom formalnog obrazovanja susreću, a ako i mogu, ne poduzimaju ništa jer zaključuju kako oni sami svejedno neće imati koristi od tih promjena jer će do njihovog ostvarenja okončati formalno obrazovanje i neće više imati potrebe za tim.

Zaključci

1. Potrebno je mlađima ponuditi aktivnosti i mesta na kojima će se moći slobodno i bez osude kritički izražavati, ali ih je ujedno potrebno motivirati temama i sadržajima koji su njima zanimljivi i bitni za život i razvoj.
2. Bitno je osmisiliti alate i kanale (radionice, predavanja, kampanje) kojima će se osvijestiti da je ono što mlađi imaju za reći važno, da je njihovo mišljenje bitno te da njihovo djelovanje može izravno utjecati na promjene u budućnosti.

(Europski socijalni fond – Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.)**„Dnevni centar za djecu i mlađe“- Javni poziv br. UP.02.1.2.01****Školovanje za život**

Mladi koji su sudjelovali u raspravi smatraju da ih formalno obrazovanje nije pripremilo na samostalan život niti im je u dovoljnoj mjeri ponuđen uvid u praktičnu stranu života (samostalno stanovanje, kućanski poslovi, obveze plaćanja mjesečnih rashoda u kućanstvu i sl.).

Zaključci

1. Potrebno je u nekoj mjeri u formalno obrazovanje vratiti **domaćinstvo** kao dio kurikuluma i pripreme za samostalni život ili ponuditi radionice neformalnog tipa, ali suvremenog karaktera kako bi se mlade na neki način osposobilo za samostalnost.

Mogućnost daljnog formalnog obrazovanja u Belom Manastiru

U raspravi su mladi kao jedan od razloga napuštanja grada naveli nemogućnost daljnog obrazovanja u gradu. Smatraju da bi gradu dobro došlo **veleučilište**, a osnovnim obrazovnim područjima koja bi ono obuhvatilo smatraju **poljoprivredna zanimanja, IT zanimanja te poslove budućnosti** koji trenutno nisu obuhvaćeni nigdje ili su u vrlo maloj mjeri zastupljeni u formalnom obrazovanju, **npr. digitalni marketing, marketing društvenih mreža, SEO i sl.**

S obzirom da su potonji u većoj mjeri zastupljeni u neformalnom obrazovanju i dostupni putem različitih online tečaja kao i u sklopu različitih privatnih učilišta, mladi su zaključili da bi pohađanju takvog veleučilišnog programa presudila razlika u cijeni, ali i kvalifikacijama koje bi izravno utjecale na mogućnost budućeg zaposlenja.

b. NEFORMALNO OBRAZOVANJE

O mogućnostima neformalnog obrazovanja u gradu Belom Manastiru mladi ističu da usustavljeno neformalno obrazovanje u gradu ne postoji. U nekoj mjeri su informirani o različitim predavanjima, radionicama i sličnim aspektima neformalnog obrazovanja, ali smatraju kako sadržaji istih nisu dovoljno aktualni i zanimljivi, te ne doprinose izravno njihovoj boljoj konkurentnosti na tržištu rada, kao niti njihovom osobnom razvoju.

Mladi ističu **nedostatak tečajeva i prilika za dodatna usavršavanja znanja i sposobnosti**, a posebno navode **potrebu tečajeva (ili škole) stranih jezika** zbog konkurentnosti na europskom tržištu rada i mobilnosti, kao i mogućnosti pohađanja različitih **tečajeva iz IT sfere** (programiranje, izradivanje mobilnih aplikacija, programski jezici itd.) te sfere **aktualnih i suvremenih deficitarnih zanimanja** (digitalni marketing, web dizajn, marketing društvenih mreža i sl.).

(Europski socijalni fond – Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.)

„Dnevni centar za djecu i mlade“- Javni poziv br. UP.02.1.2.01

U sklopu neformalnog obrazovanja zaključuju da je aktualnost tema različitih radionica i predavanja kao i mogućnost za osobni rast i razvoj presudna za njihovo uključivanje u takve aktivnosti. Osim toga, veliku ulogu igra i cjenovna dostupnost istih sadržaja, a neki od mlađih roditelja navode nemogućnost ostavljanja djece na čuvanje kako bi imali mogućnost pohađanja različitih dostupnih ili potencijalno dostupnih aktivnosti.

Osim toga, u sklopu neformalnog obrazovanja spominju potrebu **edukacije mlađih roditelja o suvremenim odgojnim/roditeljskim metodama**, kao i nužnu **edukaciju o utjecaju suvremenih tehnologija** na odrastanje djece, kao i na sve veći problem ovisnosti svih dobnih skupina o „ekranima“. Poželjno je i **oblikovanje grupe podrške mlađim roditeljima** u kojoj bi roditelji razgovarali, diskutirali, razmjenjivali iskustva i stjecali roditeljsko samopouzdanje kao i roditeljska znanja i vještine („koje ih nitko nigdje ne nauči“).

Zaključci:

1. Gradu Belom Manastiru potrebno je otvaranje (vele)učilišta s naglaskom na potrebe učenja stranih jezika, a poželjni su i tečajevi iz sfere IT tehnologija te suvremenog marketinga.
2. Predavanja, radionice i slični sadržaji obrazovnog karaktera trebaju biti što aktualniji, sadržajem i izvedbom bliski mlađoj populaciji te cjenovno pristupačni.
3. Mlade je potrebno educirati o utjecaju suvremenih tehnologija na život u cijelosti (njihove vlastite, njihove djece, ali i roditelja).
4. Mladi roditelji trebaju podršku i to ne samo u obliku socijalnih usluga (privatni vrtić ili više mjesta u državnom, servisi za čuvanje djece) već i u vidu edukacija (o suvremenim odgojnim metodama, utjecaju suvremenih tehnologija prvenstveno na djecu, ali i na društvo u cijelosti), grupa podrške i razmjene znanja i iskustava.

(Europski socijalni fond – Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.)**„Dnevni centar za djecu i mlađe“- Javni poziv br. UP.02.1.2.01****2. TEMA: STANOVANJE**

Moderatorice stola: Vanja Marković i Stefanija Benak

a. PITANJE OSAMOSTALJIVANJA

Većina mladih koji su pristupili raspravi trenutno žive s roditeljima ili u studentskom domu, ali svi imaju želju osamostaliti se. Kao najveću prepreku na tom putu vide nemogućnost pronalaska stalnog i „sigurnog“ posla. **Posao ističu kao najvažniji aspekt osamostaljenja** jer smatraju da nekretninu ne mogu kupiti bez kredita bez obzira što u većini imaju potporu roditelja i obitelji. Ističu da je **ponuda poslova i sadržaja veća u regionalnom središtu i da zbog toga gravitiraju prema Osijeku** i samostalnom životu ondje, ali je pozitivno istaknuti da mladi koji su pristupili raspravi **ne razmišljaju o odlasku u inozemstvo**.

Nadalje, mladi se osjećaju spremni za samostalni život te smatraju da bi se na samostalnost lako i brzo prilagodili, ali najveća poteškoća su im financije, tj. nedostatak istih.

Mladi su roditelji istaknuli da, s obzirom na demografsku sliku regije, **treba povećati iznos novčane potpore za novorođeno dijete**. Nadalje, majkama (posebno nezaposlenima i onima koje zbog trudnoće ostanu bez posla) treba osigurati **veći iznos novčane pomoći**.

Srednjoškolci koji su pristupili raspravi smatraju da gradu Belom Manastiru **nedostaje učenički dom** jer u srednje škole dolaze mladi iz čitave Baranje, a onima koji putuju na putovanje odlazi puno vremena. Osim toga mogućnost putovanja je svake godine sve teža (ukidaju se autobusne i željezničke linije, cijene karata rastu), osim toga, na taj bi se način mladima olakšalo korištenje drugih sadržaja (sportskih, kulturnih, izvanškolskih) koje grad Beli Manastir nudi. Također, takva ustanova bi otvorila nova radna mjesta.

Zaključci:

1. Mladima prvenstveno treba omogućiti finansijsko osamostaljivanje, osigurati im radna mjesta na prostoru grada Belog Manastira kako bi si mogli priuštiti kupovinu nekretnine.
2. Za olakšavanje osamostaljivanja mladih (roditelja) potrebno je povećati novčane naknade za novorođenu djecu, a nezaposlenim majkama i onima koje zbog trudnoće ne rade omogućiti veću novčanu potporu.
3. Potrebno je u gradu povećati ponudu sadržaja prilagođenih mladima oko kojih bi mogli izgraditi život mimo posla kao što su mjesto za izlazke i kulturni sadržaji (koncerti, večernji programi, kino...).
4. Gradu Belom Manastiru potreban je učenički dom.

(Europski socijalni fond – Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.)**„Dnevni centar za djecu i mlade“- Javni poziv br. UP.02.1.2.01**

3. Potrebno je u gradu povećati ponudu sadržaja prilagođenih mladima oko kojih bi mogli izgraditi život mimo posla kao što su mjesta za izlaska i kulturni sadržaji (koncerti, večernji programi, kino...).
4. Gradu Belom Manastiru potreban je učenički dom.

b. STAMBENO PITANJE

Mladi smatraju da u gradu Belom Manastiru i prigradskim naseljima postoji **dovoljan broj nekretnina** za kupovinu te da su cijene istih **prilično pristupačne**. S druge strane, ističu da je **u gradu iznimno teško pronaći stan za najam**, a, ukoliko se koji stan i pronađe, smatraju da su **najamnine za te stanove previsoke**. Također, ističu da bi osobama koje se bave deficitarnim zanimanjima Grad trebao omogućiti i olakšati rješavanje stambenog pitanja.

Mladi koji su sudjelovali u raspravi **većinom su čuli za APN subvencije za kupovinu prve nekretnine, ali ne znaju detalje sustava subvencioniranja**.

Nadalje, mladi **nisu upućeni u mogućnosti stambenog zbrinjavanja koje Grad pruža** (podnošenje zahtjeva za dodjelu državnih stanova, obnova stambenog prostora, sufinanciranja i sl.), međutim, ne pouzdaju se da na taj način mogu riješiti stambeno pitanje te smatraju da je sam postupak dugotrajan i predugo se čeka. Većina ih smatra da Grad ne pomaže onima kojima je to uistinu potrebno.

Smatraju da bi Grad u svojem *Programu demografskih mjera* trebao **povećati u postotku i iznosu subvenciju za kupnju prve nekretnine i/ili ukinuti/subvencionirati mladima plaćanje poreza na prvu nekretninu**. Osim toga smatraju potrebnim da se u isti program uvrsti i **potpora/subvencija za adaptaciju i prilagodbu stambenog prostora** jer jedan dio mladih ljudi nema potrebu kupovine prve nekretnine, ali nekretnina koju imaju na raspolaganju nije uređena za život, a neki čak nemaju niti osnovne uvjete za život (voda, struja, grijanje). Potonjima, kao najugroženijoj skupini, treba pomoći ili dodjelom gradskih stanova ili spomenutim prijedlogom potpore. S tim u vezi, gradu treba veći broj državnih/gradskih stanova

Zaključci:

1. U gradu Belom Manastiru potrebno je više stanova za najam – izgradnja stanova za najam mladima (posebice onima koji se bave deficitarnim zanimanjima), u svrhu socijalnog zbrinjavanja najugroženijih skupina i sl.
2. Potrebno je informirati mlade o mogućnostima subvencioniranja kupovine prve nekretnine na prostoru grada i prigradskih naselja.

(Europski socijalni fond – Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.)**„Dnevni centar za djecu i mlade“- Javni poziv br. UP.02.1.2.01**

3. Potrebno je bolje informirati mlade o mogućnostima koje Grad nudi za rješavanje stambenog pitanja.
4. Potrebna je transparentnost i jasna kategorizacija u postupcima dodjeljivanja gradskih stambenih subvencija – otvoriti zasebnu kategoriju za mlade kako bi se svake godine nekoliko mlađih ljudi/obitelji stambeno situiralo uz pomoć Grada.
5. Potrebno je u postotku i iznosu povećati subvenciju za kupnju prve nekretnine.
6. Grad bi trebao uvesti potporu/subvenciju za adaptaciju i prilagodbu stambenog prostora.

(Europski socijalni fond – Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.)**„Dnevni centar za djecu i mlade“- Javni poziv br. UP.02.1.2.01****3. TEMA: ZAPOŠLJAVANJE**

Moderatorica stola: Mirela Alagić

a. PODRUČJE INFORMIRANJA

Mladi nisu upoznati sa Strategijom Europa 2020 u kojoj je poduzetništvo i samozapošljavanje presudno za postizanje pametnog, održivog i uključivog rasta.

U pružanju potpore poduzetništvu i samozapošljavanju Europska komisija posebno je usmjerena na: nova poduzeća koja osnivaju nezaposleni i osobe iz ranjivih skupina, potporu socijalnim poduzetnicima te mikrofinanciranje.

Komisiji su ciljevi u tom kontekstu:

- proširiti znanje o poduzetništvu i samozapošljavanju
- izgraditi kapacitete u zemljama i regijama EU-a te
- financijski podupirati poduzetništvo.

Mladi nisu upoznati s Nacionalnim programom djelovanja za mlade za razdoblje 2014. - 2017. niti s nacrtom Nacionalnog programa djelovanja za mlade za razdoblje 2020. – 2025. godine čiji je opći cilj stvaranje društvenih prepostavki za razvoj potencijala mladih radi podizanja kvalitete njihovog života i njihove optimalne društvene integracije.

Mladi nisu upoznati s mjerama iz Garancije za mlade.

Zaključci:

1. Potrebno je osigurati uvjete za informiranje mladih o mogućnostima vezanim za (samo)zapošljavanje i poduzetništvo.

b. PODRUČJE ZAPOŠLJAVANJA

Mladi koji su sudjelovali u raspravi u većini žele nakon formalnog obrazovanja ostati u Republici Hrvatskoj i raditi u struci. Ukoliko ne nađu posao u struci za koju su se obrazovali, spremni su raditi i druge poslove (ukoliko ih ima), a koji su primjereno plaćeni.

Kod zapošljavanja neposredno nakon završetka formalnog obrazovanja navode da je često u pozivu za zapošljavanje istaknuta **važnost iskustva u radu koje oni nemaju**. Predlažu

(Europski socijalni fond – Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.)**„Dnevni centar za djecu i mlade“- Javni poziv br. UP.02.1.2.01**

osnivanje agencija u kojima bi stekli prvo radno iskustvo kako bi kasnije bili konkurentniji na tržištu rada te **vraćanje mjere stručnog ospozobljavanja HZZ-a** jer je mnogima to bila jedina prilika za steći godinu dana radnog iskustva.

Ističu **neuskladenost sustava obrazovanja s potrebama na tržištu rada**. Predlažu **osnivanje/pokretanje novih obrazovnih smjerova**. Predlažu zanimanja koja su vezana za poljoprivredu, informatiku i turizam.

Važnim smatraju motivaciju za rad koja se gubi nakon dužeg vremena u neaktivnosti. Predlažu **unaprjeđenje postojećih mjera koje ima Hrvatski zavod za zapošljavanje**, a tiču se prvog radnog iskustva.

Mladima nedostaju vještine u aktivnom traženju zaposlenja. Predlažu da se pri kraju formalnog obrazovanja kreiraju **programi za pripremu za zapošljavanje** koji bi bili dio redovite nastave, a tijekom cijelokupnog obrazovanja bi im posebno koristio **program učeničkihadruga** pomoću kojega bi se razvile poduzetničke kompetencije učenika (srednjih, ali i osnovnih škola).

O pokretanju vlastitog poduzetništva, odnosno **o samozapošljavanju znaju jako malo ili gotovo nimalo**. Predlažu da se osigura **besplatna podrška za izradu Poslovnog plana za mlađe buduće poduzetnike**. Informirani su o postojanju Poduzetničkog centra d.o.o. i Baranjske razvojne agencije – BARA.

U vremenu u kojem živimo mlađi smatraju da je **potrebno raditi na razvoju Startup inkubatora** kako bi se stvorilo poticajno okruženje za razvoj malog poduzetništva te išlo u korak sa svjetskim poslovnim trendovima i idejama, ali i kako bi se mlađe poduzetnike potaknulo da se svojim poslom bave u Belom Manastiru. Osim toga, **potrebno je razvijati društveno poduzetništvo** od kojega bi posljedično korist imala lokalna zajednica jer bi se takva vrsta poslovanja temeljila na načelima društvene, okolišne i ekonomске održivosti, a sav stvoreni višak prihoda u cijelosti ili većim dijelom bio bi uložen upravo u dobrobit zajednice.

Mlađi roditelji (posebno samohrani i nezaposleni), istaknuli su problem nedostatka mesta u vrtićima kao i „kategorizacije“ koje dijete može biti primljeno u vrtić, npr. samohrana nezaposlena majka koja studira ne može ostaviti dijete u vrtiću jer sustav smatra da njezina nezaposlenost podrazumijeva da treba i može biti kod kuće s djetetom, a u obzir se ne uzima činjenica da aktivno studira te osim toga treba pronaći posao.

Zaključci:

1. Potrebno razvijati inovativne pristupe zapošljavanju mlađih.

(Europski socijalni fond – Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.)**„Dnevni centar za djecu i mlađe“- Javni poziv br. UP.02.1.2.01**

2. Osigurati poticaje za zapošljavanje mladih na dvije razine:
 - Postojećim poslodavcima koji žele zaposliti mlađe osobe bez iskustva
 - Mladim osobama koji se samozapošljavaju.
3. Osigurati fiskalne i porezne olakšice za mlađe poduzetnike.
4. Osigurati mogućnost za izobrazbu mlađih o osnivanju i vođenju tvrtki i obrta.
5. Mlađim, budućim poduzetnicima osigurati besplatnu podršku za izradu Poslovnog plana
6. Raditi na stvaranju preduvjeta za otvaranje Poduzetničkog i Startup inkubatora.
7. Potrebno je aktivno razvijati društveno poduzetništvo.
8. Potrebno je povećati broj mjesta u vrtićima.
9. Samohranim nezaposlenim roditeljima treba omogućiti da djecu mogu upisati u vrtić.

c. MOGUĆNOSTI ZA NOVE POSLOVE ILI POTENCIJALNE PRILIKE ZA NOVE/MLADE PODUZETNIKE

Mlađi imaju konkretne ideje za pokretanje novih poslova kao što su na primjer:

- kantina u sklopu kompleksa srednjih škola u kojoj bi učenici kupovali hranu po povoljnijim uvjetima (subvencionirana prehrana)
- agencija za posredovanje pri traženju povremenih poslova kao što su npr. učenički ili studentski servis
- otvaranje veleučilišta kojim bi se omogućilo daljnje formalno obrazovanje, ali i otvaranje novih radnih mjeseta u obrazovanju i, popratno, u drugim područjima (učenički/studentski dom, kantina i dr.)
- otvaranje privatnog dječjeg vrtića zbog nedostatnog kapaciteta kao i pokretanje mogućnosti za povremeno čuvanje djece (dadilje)
- različite usluge u turizmu koje nedostaju (turistički vodiči, mini-pokazna farma životinja/seoski zoo-vrt i sl.)
- usluge vezane za iznajmljivanje stanova (privremeno, povremeno, stan na dan i sl.) i brigu o iznajmljenim stanovima
- usluge vezane za osobe treće životne dobi (dom za osobe treće životne dobi, servis za osobe u potrebi i dr.).

(Europski socijalni fond – Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.)**„Dnevni centar za djecu i mlađe“- Javni poziv br. UP.02.1.2.01****4. TEMA: ZDRAVLJE**

Moderatori stola: Višnja Šamadan i Saša Vučković

a. BRIGA O ZDRAVLJU: SPORT, REKREACIJA I ZDRAVA PREHRANA

Na pitanje kako brinu o svojem zdravlju, mladi su istaknuli da se bave sportom, a mladi koji su sudjelovali u raspravi najčešće se bave košarkom, rukometom ili borilačkim vještinama. Rekreiraju se i šetnjom, vrtlarstvom te o zdravlju brinu uz pomoć meditacije. Smatraju da je današnji životni tempo ubrzaniji nego prije te postoji velik pritisak društva što pojačava stres i anksioznost života/življena.

Po pitanju ponude sportskih aktivnosti, vrlo su zadovoljni raznovrsnošću aktivnosti, smatraju da sadržaja ima dovoljno, ali da je informiranost mlađih (i djece) nedovoljna. Predlažu edukaciju o nužnosti bavljenja sportom i rekreativnom te organizirana događanja na kojima bi se predstavljali sportovi.

Unatoč raznolikosti sportskih sadržaja, ističu da **mladima nedostaje motivacije za bavljenje sportom**, a smatraju da taj problem seže u djetinjstvo jer su djeca „novog doba“ mahom nezainteresirana za sport – radije vrijeme provode za računalom, tabletom ili na mobitelu (problem rane „ovisnosti o ekranima“). Osim toga, problem motiviranosti proizlazi i iz „obveze pohađanja natjecanja“, tako da mladi smatraju da bi **sve sportske udruge trebale nuditi rekreativne skupine** u kojima bi se željenim sportom mogli baviti bez pritiska.

S druge strane, mladi su istaknuli da su primijetili da su u posljednjih 10-ak godina različite belomanastirske sportske udruge iznjedrile **vrhunske i kategorizirane sportaše** (te smatraju da bi zbog toga Grad trebao razviti **program skrbi o takvoj vrsti sportaša** jer smatraju da su za njihov daljnji napredak i razvoj nedovoljne jednokratne nagrade i pomoći).

Mladi smatraju da **u gradu nedostaje programa i sportova prilagođenih djeci nižih uzrasta** (najranije se djeca od 3. godine mogu u gradu jedino baviti gimnastikom), a s naglaskom na motorički razvoj djece nižih uzrasta. Predlažu **oblikovanje programa za djecu već od najranije dobi (vježbe za bebe (i mame) i sl.)**. Jasno im je da o nužnosti istoga treba također educirati roditelje te da oni u takve programe moraju biti uključeni aktivnim sudjelovanjem.

Kao još jedan od problema u gradu, mladi navode i **nedostatak vanjskih i unutarnjih terena**, jer je prilično teško doći do sportskih terena za rekreativnu (izvan termina danih sportskim udružugama za pripremu za natjecanja).

(Europski socijalni fond – Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.)**„Dnevni centar za djecu i mlade“- Javni poziv br. UP.02.1.2.01**

Nadalje, mladi shvaćaju utjecaj zdrave i uravnotežene prehrane na kvalitetu **zdravlja** te su neki od njih informirani o usluzi nutricionističkog savjetovanja u ljekarni Tripolski. Smatraju da je gradu potrebna trgovina zdrave hrane koja bi cjenovno trebala biti pristupačna standardu plaća u gradu, tj. Baranji uopće. Predlažu osnivanje neke vrste **zadruge** koja bi ujedinila OPG-ove s prostora grada i Baranje, a koji bi po pristupačnim cijenama prodavali zdrave, sezonske namirnice te opskrbljivali školske kantine.

Također, voljeli bi da u gradu postoji **ugostiteljski objekt koji služi zdravu hranu po pristupačnim cijenama**, predlažu nešto poput fast-food restorana, ali sa „zdravim“ menijem.

Zaključci:

1. Potrebno je poticati i promicati sport i rekreativno bavljenje sportom/fitnessom, osobito djece, mlađih i osoba s invaliditetom
2. Potrebno je više puta godišnje organizirati događaje na kojima će se predstavljati sportovi i osvještavati djecu i mlade na nužnost bavljenja fizičkom aktivnosti za zdravlje.
3. Treba otvoreno i često govoriti o ovisnosti o tehnologiji („ekranima“) – ponuditi edukacije, ali i kvalitetne alternative.
4. Potrebno je educirati roditelje i djecu o važnosti fizičke aktivnosti te oblikovati programe za djecu od najranije dobi (u kojima bi morali sudjelovati i roditelji) s naglaskom na motorički razvoj djece i stjecanje dobrih navika.
5. Potrebno je povećati broj unutarnjih i vanjskih sportskih terena u gradu.
6. Potrebno je zdravu hranu učiniti pristupačnjom mlađima i ljudima uopće i to:
 - otvaranjem trgovine zdrave hrane koja ima cijene prilagođene standardu
 - poboljšavanjem ugostiteljske ponude – zdravi obroci po pristupačnim cijenama

b. ZDRAVSTVENE USLUGE

Kad se priča o zdravlju mladi kažu da se uglavnom naglašava fizičko zdravlje, a da je psihičko zdravlje i dalje tabu-tema. Smatraju da u gradu nedostaje psihološke podrške – u srednjim školama nema psihologa (stručnog suradnika), a iste zdravstvene usluge nema niti u Domu zdravlja Beli Manastir.

Osim toga, mladi smatraju da nedostaje mlađih liječnika u Domu zdravlja, da je liječnički kadar „prestar“ te da im nedostaju vještine komuniciranja i emocionalne inteligencije u ophođenju s pacijentima.

(Europski socijalni fond – Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.)

„Dnevni centar za djecu i mlade“- Javni poziv br. UP.02.1.2.01

Nadalje, mladi ističu da u gradu nedostaje više doktora/doktorica specijalista ginekologije i opstetricije. S tim u vezi smatraju da postoji **nedostatak u edukaciji o seksualnom odgoju, kako u formalnom, tako i u neformalnom obrazovanju**, a zaključuju da o seksualnom ponašanju i odgovornosti djevojke znaju više nego mladići (vjerojatno zato što već u adolescenciji imaju susrete s doktorima specijaliziranim za reproduktivno zdravlje, što nije slučaj s muškom populacijom). Smatraju da je edukacija na ovom polju izrazito važna i nužna, da se o toj temi ne govori dovoljno, a da bi predavač(i) takvih sadržaja trebali biti također mladi, pristupačni i opušteni u komunikaciji kako bi se razbio tabu oko seksualnog ponašanja s kojim se sada susreću. Smatraju da u gradu trebaju postojati **besplatno zdravstveno savjetovalište za mlade** s naglaskom na **savjetovalište o seksualnom zdravlju i kontracepciji** (mladima koji se još uvijek školiju, tj. nisu zaposleni, omogućiti savjetovalište gdje će moći dobiti besplatnu dostupnu kontracepciju zaštitu) te **psihološko savjetovanje**.

Zaključci:

1. U gradu Belom Manastiru potrebni su psiholozi kao stručni suradnici u srednjim školama (ili barem jedan za sve tri škole).
2. Potrebno je mlade educirati da je psihičko zdravlje jednako važno kao i fizičko te da su psihička stanja normalne pojave u ljudskom životu, kao i da ignoriranje težih psihičkih stanja može rezultirati psihičkim oboljenjima.
3. Potrebno je liječnike upućivati na edukacije o emocionalnoj inteligenciji i komunikacijskim vještinama za ophođenje s pacijentima.
4. U gradu je potrebno više specijalista ginekologije i opstetricije.
5. Potrebno je mladima omogućiti besplatna zdravstvena savjetovališta (seksualno zdravlje i kontracepcija, psihološko savjetovanje, ali i sva ostala).